

Sid

Systematiskt register

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- A: b 3. Pysling får bära i st. f. 4. hjulet.
- A: e 4. Skogsruvar i människaskepnad. Kom in o. vägrade nj.
6. Söker locka Kolaran, Skydd mot hennes
- A: e 7. Skormannens trätter.
- A: u 8. Kyloguvin.
- A: j 9. Göarisse drog till en del: Drängen, som dess med goan. blev
skaffad. - 'Torhemmannen', som fick se pypsbuigarns dragbänd.
1. a Niden giöt åt Göarisse. Likaså vid jul ett 'drentatun' giöt. N: a
- A: j 11. Göaritta: 3 mesken vid tid hennes. Mat vid jul M: d; N: a.
- A: t 12. Maran: flätade Trästuanen: besvärar folk. Skydd.
- B: u 13. 'Beunnsbjässan'
- B: b 14. 3 varmkåstströcker. "Orenbottet" H: j: f.
- H: K 15. Historia om barbarer.
- H: K (D: p) 16 " " Västgöter o. 'spöken'.
- A: 18 "Göran som skulle ut i ängen med sina lasta stänger..."
- A: 19 "Kom till mig i morgon atté, när som kaven gal..."
- A: j 20 19 st. gåtor

1:4 25. Julakvällen. Manne på guldlekar.

2.
N.W:a

1:a 26. Julen: 'jultock', 'Julskanda.', 'dybben Krist!'

1:a 28 Nyårsuttan: tyda.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2413

A. 6
3.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Pyssling.

Pyssling

En präst körde hjulet av en gång, då han var ute och reste. Körkarlen ville sätta på det igen, men prästen sade, att det fick vara, och hjulet slängdes upp i vagnen och man körde vidare. På morgonen fick de se, att en pyssling stod där och fnyste och var mycket missbelåten och fick hålla upp vagnsaxeln, och det hade han fått göra hela natten.

2413

4.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

"Skovsnuan" (Skovrådet)

"Skovsnuan"

Min mor hade varit borta hos en dotter rätt långt härifrån. Ola Nils hade varit i stan, och han hade fått en kvinna tåll att åka med sig, och hon liknade mycket min mor. Hon åkte med till Östensköp, där hon gick mot mölledammen och försvann. Då hon steg av, sade hon, att hon skulle gå hit. Rätt vad det var, kom hon och stötte i med sin käpp, kom in och hälsade precis som farmor: "Va gör I så här dags Mor...." frågade vi. "Jo, ja har agt me Ola.....men ja fryser så..." - "Då får I lägga er här...." I detsamma rispade mor eld på en sticka, men då försvann "skogsrådet", för det var hon,

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skogssnuvan

"Skovsnuvan" såg på ryggen ut som ett "baketru",
hon var håltom.

Här var ett stort "bögehult" (bokskog), och där
hade hon sitt tillhåll. Vi hade en sättugn i köket, och
där kunde vi höra, hur hon gick och rakade i askan och
värmde sig. Då jag var liten kom hon ofta och skumpade
omkring här överallt. Många gånger lät det som någon
konkörerande och stannade utanför. Vi begrep, vad det var
och öppnade, så att hon kunde komma in. Min "kvinna"
såg henne riktigt. Hon hade schal om sig med snibbarna
neråt. Det blev alltid öväder, då hon visade sig.
Mor blev sjuk, ty hon talade om vad hon sett, innan hon
sovit dvs. innan natten gått över, och det fick man
aldrig göra, om man sett något sådant.

Skogssnuvan

(skogsrådet).

*oväder, då hon
visade sig.*

*A. e.
5*

En man hade blivit så förvillad av henne, så att han klädde av sig och satte röven i en enebuske. Sen så grinade hon i "sköven".

Förvillad.

Där var en gubbe, som var ute och kolade i skogen. Rätt vad det var kom skovsnuan och snackade med honom och försökte locka honom till sig, men han anade vart det bar och "stack na på pjättan med en illabrans" men sen så blev han av med henne.

Kolaren och skovsnuan.

Man ritade kors på dörrposterna, för att hon inte skulle få makt med husets invånare.

Skydd.

I Högestad höll en man på att hösta sitt hö. Då kom där en och sade: "Löneme e rövse, så ska ja hjälpa de å räfse, för ditt hö lutta (luktat) så nört! (nytt)....." Det var skovsnuan, och hon försvann sedan, då han inte ville låna henne rävsan.

Aie
7

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skovmannen

"Skovmannen"

En kväll vid 9-tiden hörde jag hur "skovmannen" tvättade och sköljde så rysligt. Jag hörde länge på, gick så in till de andra och kallade på dem, men de hörde inget. En broder till Nils Ohlsson påstår, att det var ekot, som gick fram och tillbaka flera gånger flera dar i sträck.

Arkiv
8.

2413 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kyrkogrim.

Kyrkogrim.

Den som dog först på nyåret skulle vara "grim"
tills nästa nyår, då han blev avlöst av detta års förs-
ta lik.

Grundskola nr. 1, Sk.
nytt. 1929.

Svensköp, Tröta, Sk.

W. Riobler
& And. Nilsson

Utg.
W:a
9.

2413

Goanisse

Goanisse.

På ett ställe i Gärd's hd. Hade de Goanisse.
Varje morgon då drängen skulle sticka upp halm, hade det kommit dit en mängd, sedan han gick därifrån sist.
"Jag förstår inte varifrån all säden kommer", sade han, och i detsamma stack en liten röhuvad gubbe upp över "lejelen".- "Jo den kommer ifrån...." svarade denne och sade platsen.- "Had har du i lön, för att du passar upp?"-
"Jo, en gång när bonnen dör, skall han flytta hem till oss."-----

På en del ställen skulle goanisse ha första skeden gröt, då man åt. Vid jul skulle han ha gröt i ett "dæuta-tru", som sattes upp på loftet. En smörklick lades mitt i gröten. En dräng tyckte en gång, att det var för bra för Goanisse och sjäck en "rörot" (morot) i gröten i stället. Så satte han upp träget till Goanisse, men då han kom ut igen på logan hade Goanisse asat ut all säden.

2413

417
10

Goenisse.

Goenisse skulle dra till huset. En "torskeman" "tarsk" (tröskade), men det tog aldrig slut, hur han än bar sig åt. Han beslöt att söka få reda på, vem det var som drog dit mer och mer. Han passade på och fick då en hel hop pysslingar komma dragandes med säd mer eller mindre. Den siste hade bara ett strå. "Torskemanmen" gjorde narr åt honom, som inte hade mer, men då svarade han: "Ja ä inte mer än nöttagammal (natt-), så ja kan inte ta mer...".

Det var pysslingar, som kunde förvämma sig hur som helst till djur eller vad de ville.

Goenisse.

(pysslingar)

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

A. J.
H. d.
W. d.
11.

Goavitta

Goavitta.

Då man tog av säden, skulle man lämna en liten hörna till Goavitta. De tre första neckerna av säden skulle ligga ute till Goavitta (så var det hos Sven Ohlsson i Harphult).

Även till jul skulle Goavitta ha mat.

dit
12.

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Maran

Maran.

Maran brukade fläta manen på "ögen", så att det var nästan omöjligt reda upp det igen. Det var en man- Per Ohlsson - han tog några hår av hästen och satte dem på en "brödastav" och där fick sedan maran sitta och fläta, ty hon var liksom bunden och kunde inte komma bort. Ett annat skydd mot maran var att hänga en "flintersten" med hål i över hästarna.

Maran gav sig även på människor, och jag har varit ute för henne, och det är mycket besvärligt. Det känns precis som om någon satte sig trärsöver en och tryckte, så man knappt kan andas. Ropar bara någon ens namn försvinner hon genast, men annars kan man få ligga där. Det var svårt stänga henne ute, ty hon kunde även gå genom nyckelhålet. Satte man skorna bakvänt, så kunde hon inte komma in. - På Maa äng hade de ställt upp en "ögahamn", som barnsängskvinnorna skulle krypa genom för att få lätt barnsäng. Blev det en flicka så blev hon mara.

Minne
Frösta
Svensköp

Myrt. M. Richter
Per. And. Nilsson

B. 11

13.

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brunnstjässan.

"Brunnstjässan"

Brunnstjässan brukade man på flera håll skräm-
ma barnen med. "Titt inte i brunnen, för då kan brunns-
tjässan" komma o ta dej!"

Eib
Jef.
14.

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Svartkonst

Svartkonst

En som de kallade "Spännaren" hade "svartkonstbok". Den var tryckt och hade inga redia fjärrar (pärmar) utan svart omslag! - Då Jens Pärsson i Törastorp dog var där en orm i hans grav, men jag vet inte, om det hade någon särskild betydelse. Han hade visst också haft svartkonstbok.

Sven Ols far lärde mig bota "ormbedded". Han skulle slå ihjäl en orm en gång, men han höll på att falla på honom bara därför att han lärt bort konsten. Ormbettet.

Man skulle skäramupp svären- en trekantig torva- med en täljekniv och lägga den på såret. Tredje gången skulle man på samma sätt skära upp en viss bestämd sten (som kunde vara mycket svår att finna) och lägga den på såret. Han som själv blev stungen av svärdet skulle anlitas. Torvorna lades sedan på sin plats igen, och så skulle den sjuka bli bra. (Sagesmannen tycktes dölja ngt. som han inte ville tala om)

H:k
15.

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Historia om en barberare.

Historia om en
barberare.

En man kom in till en barberare och hade en hund med sig. Denne slog sig gehast ner på golvet och började mumsa på något. "Vad är det hunden ligger och äter på?" frågade mannen. - "Jo, det är bara näsetippar och öronsnibbar," genmälte barberaren, "så det är inte så farligt..." Mannen fick bråttom ått komma därifrån.

2413

H:K.
16.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Historia om västgötar.

Historia om väst-
götar.

Förr gick här mycket västgötar och sålde allt möjligt. En gång kom ett par och sålde vävskedar. De kommo till prästabonnen och han lovade dem att få ligga över hos honom, men de ville inte utanhade försig, att de skulle vandra till Hulta-Svensköp. De gävo sig i väg, men prästabonnen tänkte spela dem ett spratt. Han tog ett vagnshjul och fyllde bussen med krut, tog ett lakan med sig och skyndade en ginväg till ett ställe, där det påstods spöka, och där västgötarna skulle fram. Han svepte lakanet på sig och satte sig utmed vägkanten. Då de fingo se honom i halvskymningen, tvätstannade de och sökte "läsa bort" spöket". Men det satt likaväl kvar och de vågade inte gå förbi. De läste så många böner och psalmer de kunde, men med samma resultat. De blevo alltmer

oroliga och den ene frågade den andre: "Kan du inte läsa mera...? - "Ja, ...Vår Gud är oss en väldig borg... Han är vårt vapen trygga....." - Men nu tyckte prästabonnen, att tiden var inne. Han satte eld på krutet och rullade hjulet mot de båda vettskrämda handlandena och då skrek den ene: "Ja, Han må vara så väldig Han vill, så springer ja till Svensköp...." och så bar det av samma väg tillbaka igen till prästabonnen.

På morgonen, då de kommit iväg igen sade den ene. "Ja jänkade bonnens bänkadyrna i natt ..." - "Ja må väl tro dä ettersom du ä så (trasig) i gompen därbak..." svaraden andre. - De hade nämligen frusit om natten och då hade de lagt rockarna ovanpå täcket eller dynan. Han hade då fått för sig att stjäla ett stycket av dynan, tagit en sax och klippt bort ett stort stycke av det han trodde vara dynan men som i stället befanns vara hans egen rock.

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J.
18

Gossen han skulle ut i ängen...

Gossen han skulle ut i ängen
med sina raska drängar.

O efter kom katten med två pinnar

Han lade höet i strängar.

Skatan kände, sparvem drog

o svarta katten gick å förde

o själv gick gossen o körde.

Här är handen o här är famnen.

Här är lilla vännen, som jag tycker om.

Många gifter sig för rikedom,
men det bryr jag mig slätt intet om.

Den som tager ett troll för ~~penning~~ guld
han får gråta sina händer full.

Gossen han skulle
ut i ängen,,..

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ji.
19.

Kom till mig i morgon otte...

Kom till mig i mor-
gon otte .....

Kom till mig i morgon otte, när som hanen gal,
för då är Gråskägg borte. Han är i kvarnen o mal.---

Vem är som klinkar på låsen? -Ack lilla vännen min!

Jag tror koren har slitit i båsen i kväll för du inte kom in.

Vad menar den karlen, är viller o galen, som inte kan höra.

Far är hemma. Far är hemma!

Vad är det du säger? - Jo, så skall man sjunga o låta
för att barnen inte skall gråta..

Dullan, dullan dej!

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J. J.
20.

Gåtor.

Gåtor.

1. Vad är det? Jag äter litet,
är både klän och svag.
Med järn och gift man dädar mig var dag.
Dessutom en tyrann man föder,
som slukar mig och mina bröder?
(Musen och katten (tyrannen).
2. Lilla Lätta lå på taket
trälla ner o slogs itu.
Ingen man i detta lann,
lilla Lälla bota kan?
(Ett ägg, som föll ner och slogs itu).
3. Litet o klent. Naket o rent.

Skyler o betäcker.

2419

2.
21.

Så långt som den räcker?

((En ring.))

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4. Hitt o fiytt mitt i.
Mannen stack sitt i.
Drängen ville mä'
men fick inte?

(Det var ett grötafat med en smörhåla mitt i. Husbonden tog där, men det var "för gott" för drängen.)

5. Vad är det?
När han kommer in, så droppar han.
När han kommer ut, så ryker han.
Gubbe lille! Jumpa på medan du är därinne?

(Det var en, som skulle feja "bagarugnen" med en "enekast"/enekvast/. den dop-pades i vatten, och man fick raska på för att inte sveda upp den.)

6. Mitt på bugen börjas leken. Emellan benen sätter dä strecken. I hålet smuttar den in?
(Spinnrocken).

7. Ingar ligger på bänken.
In kommer drängen,
tar na på finkaburan, så hon pissar?
(En drickestunna, som dränger kommer och tappar ur dricka ur.)
8. Var flyga de flesta fåglarna hän?
(Dit näbben pekar).
9. Tag täckelset av,
två fingrar begrav!
Jag menar, det smakade gott min vän!
(En pris snus ur shusdosan).
10. Tre liv o två själar.
Åtta fötter o fyra hälar?
(Två personer, somrida på en häst).
11. Får jag låna ragan din,
men ja ragar runtän min?
Sen ska du få släppa häbbertern din
på runtän min för intet?
(En person ville låna en rävsä
fär att rävsä ängen. Hästen fick i gengäld
släppas på ängen.)

12. Det långa hängde o det ludna satt.
Det ludna tänkte: Ack, om det
långa sudde i me'?
(En katt och en korv).
13. Det låg en man på tusen rör.
Han ropte ner till Göllerbör:
Släpp ut Sven Hunting!
Här kommer all världens värsta vidunder
me en sladdertaska i munnen?
(En räv, som stulit enn gås).
14. Det låg en man på tusen rör,
han ropte in till Helsingör:
Släpp ut Sven Jynta!
Här kommer all världens fiende
o vill ta vår sladdertupp?
(Det var en man, som låg och täckte
tak\$ Han ropade till kvinnan att släppa ut
hunden, för räven ville ta "tocken", tuppen.)
15. Bug mät bug o räcker det långa in?
(Pigan, som tvättade en balja).

Mr. Jynta

16. Rött i ring, to omkring.
Pågarna sticka sitt långa in,
men va' bryr se gräbborna om de?
(Munnen, mustasch, cigarr).
17. Klockaren o hans dotter,
prästen o hans fru gingo på bredan väg,
hittade fyra äpple, togo var o en sitt
o blev ändå ett över?
(De voro tre, ty prästen fru var
klockarens dotter.)
18. ~~HAN KOM RÄNNES O HON STRÄNNESXXXXXXXXXXXX~~
Han kom ridandes o hon ständes.
Han stack sitt röa i hennes röa.
Det sa smack o hon sa tack
o han re me'stumpen?

(Det var en ryttare, som mötte en
flicka och stack ett körsbär i hennes mun,
sen red han vidare med körsbärs skaftet).
19. Rått kyd i rått skinn,
ju mer man runkar med röven,
ju mer kryper den in?
(En som drar på sig stöveln).

2413

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

K: f
N: a.
25

Julaknep.

Julaknep

Förr brukade de ta in "julaboss" (julhalm) i stuan. Då skulle de finna på en massa "julaknep".
"Blåsa Boel bak". "Kröp till Lissa". "Stjåla fläsk".
"Skriva till Kongs". "Märka gäss". "Hälsa drottningen".
"Fria för narri". och många andra.

Ernst, M.

2413

V. a
26.

Julen.

Julen.

Vid jul skulle en stack bröd ligga på bordet hela julen över. V.o.en hade sin stack.

En lerkruka eller en träkubb kläddes ut och Julaknudan. rullades eller kastades in i stuan, så att det blev ett väldigt väsen. Men man fick inte låta ta sig.

"Gubben Knut". En trästock eller stort veatråd "Gubben Knyt" stoppades upp med halm. Hatt och kläder sattes på och i lomman stoppades ett papper, vart han skulle hän. Så sattes han utanför dörren, så att föll in, då man öppnade, och då gällde det att inte bli rädd. Den som ställt dit gubben, skulle man söka få fast, men det var inte lätt, ty det var i så fall en stor skam för honom. I stället sökte man fortast möjligt och skaffa undan honom och sätta honom hos någon granne osv.

På ett ställe satte de en sådan "gubbe" på ett

vägstycke, som de menade att "gubben" skulle underhålla, ty ägaren ville inte själv.

Ibland satte de en sådan gubbe på "dass", det har jag själv sett mer än en gång. "Va' de då 'väretrånga', så fick de allt vänta....."

2413

Wia

28

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nyårsnatten

Nyårsnatten.

Nyårsnatten skulle de titta genom fönstren i stugorna, då de sutton och åto. Såg man då någon som satt där utan huvud, skulle denne dö under det kommande året!